

Länsstyrelsen
Kalmar län
Miljöprövningsdelegationen

BESLUT
2018-05-30

1 (28)

Diarienummer
551-4846-17
Anläggningsnummer
0861-123

AB CA Cedergren
claes@ca-cedergren.se
maud@ca-cedergren.se

Tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken för befintlig och utökad produktion av ägg och unghöns.

Tillståndsplikt B och verksamhetskod 1.10-i (djurhållning), anmälningsplikt C med verksamhetskod 15.310 (paketering av livsmedel) och anmälningsplikt C med verksamhetskod 40.60 (förbränning) enligt miljöprövningsförordningen (2013:251)

Beslut

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Kalmar län meddelar AB CA Cedergren (org.nr 556061-0452), nedan kallad Sökanden, tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (1998:808), MB, till uppförande och drift av anläggning för djurhållning med maximalt 24 374 djurenheter bestående av 1 953 400 platser för värphöns och 968 000 platser för unghöns, enligt Sökandens huvudalternativ, på fastigheterna Åby 12:3, 12:1 och 5:24 i Mönsterås kommun.

Tillståndet gäller tillsvidare.

Miljöprövningsdelegationen avslår Sökandens yrkandet om verkställighet.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen godkänner med stöd av 6 kap. 9 § MB den till ärendet hörande miljökonsekvensbeskrivningen.

Villkor för verksamheten

Miljöprövningsdelegationen fastställer med stöd av 16 kap. 2 § MB och med hänvisning till hänsynsreglerna i 2 kap. MB följande villkor för verksamheten.

Allmänt

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i enlighet med vad Sökanden angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.

Djurstall

2. Fodret ska innehålla fytas och fasutfodring ska tillämpas för att minimera fosfor- och kväveinnehållet i gödseln.
3. Ströbäddarna i stallet ska hållas torra. Golven ska ha god värmeisolering och värmas upp innan strömaterial läggs ut. Vattenniappar i stallet ska utformas så att risken minimeras för att spillvatten når golvet och gödselbädden.
4. Samtliga värphönsstallar ska vara utrustade med teknik för torkning av stallgödsel på gödselbanden. Torkning ska utföras minst 12 timmar per dygn. Utgödsling ska ske minst varannan dag.
5. Stalltemperatur och ventilation ska styras noggrant så att fukt inte uppkommer. Ventilationsflödet ska anpassas för att minimera ammoniakutsläpp. Utsläppen ska ske på sådant sätt att damm och/eller luktolägenheter för närboende inte uppstår.

Lagring och hantering av stallgödsel och slam

6. Lagring av stallgödsel ska ske i gödselhus med tak, väggar och stängningsbara portar. Portarna ska hållas stängda förutom vid in- eller utlastning.

Från och med den 1 januari 2022 ska gödselhusets frånluftsventilation vara utrustad med reningsteknik som reducerar ammoniakutsläppen med minst 75% som årsmedelvärde.

7. Hantering av gödsel och fodermedel inom anläggningen ska ske på sådant sätt att spill och läckage till omgivningen förebyggs och begränsas och så att olägenheter inte uppkommer för närboende. Om eventuellt spill ändå uppstår ska detta tas

omhand omedelbart. Alla gödseltransporter utanför anläggningen ska ske i täckta fordon så att spill av gödsel undviks.

8. Skriftliga avtal ska upprättas med gödselmottagare. Avtalen ska ha en bindningstid på minst ett år. Ändringar av gödselmottagare ska redovisas till tillsynsmyndigheten.
9. Stallgödseln från unghöns respektive värphöns ska minst två gånger per år provtas så att representativa prover erhålls. Analys av gödsel ska minst omfatta total-N, NH₄-N, P, K och torrs substans. Gödselmottagare ska informeras om aktuell gödselanalys senast vid leverans.
10. Slam från slamavskiljare för spolvatten från djurstall ska innan spridning på åkermark provtas så att representativa prover erhålls. Analys av slam ska minst omfatta total-N, NH₄-N, P och K. Gödselmottagare ska informeras om aktuell slamanalys senast vid leverans.

Spol- och tvättvatten från unghönsstallar

11. Omhändertagande/rening av spol- och tvättvatten från unghönsstallar samt sanitärt avloppsvatten ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Fram till att tillsynsmyndigheten bestämmer något annat får tvätt- och spolvattnet från unghönsstallar och sanitärt vatten omhändertas/renas i befintliga reningsanläggningar.

Stallbalans

12. En stallbalans för verksamheten avseende kväve, fosfor och kalium ska upprättas minst en gång vart tredje år.

Fastbränslepanna

13. Stofthalten i utgående rökgaser från fastbränsleanläggningen får inte överstiga 250 mg/nm³ torr gas vid 13 % CO₂, mätt vid besiktning vid normal drift. Kontrollmätning ska utföras vid normal drift och ske på tillsynsmyndighetens uppmaning, dock minst vart 5:e år.
14. Aska från förbränning av flis ska lagras på platta eller i tät behållare skyddad från nederbörd alternativt levereras direkt till mottagare. Aska får inte spridas på åkermark utan ska lämnas till anläggning med tillstånd att ta emot askan.

Buller

15. Buller från verksamheten får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än vad som anges nedan.

- 50 dB(A) vardagar måndag – fredag kl. 06.00 – 18.00
- 40 dB(A) kl. 22.00 – 06.00
- 45 dB(A) övrig tid

Högsta momentana ljudnivå mellan kl. 22.00 – 06.00 får inte överstiga 55 dB(A).

Efterlevnaden ska kontrolleras, på tillsynsmyndighetens begäran, genom antingen immissionsmätning eller närfältsmätning och beräkning. Ekvivalentvärdena ska beräknas för olika driftstillstånd under de tidsperioder som anges ovan. Mätfrekvens och metod ska framgå av kontrollprogrammet.

Kemikalier och farligt avfall

16. Förvaring av kemiska produkter och farligt avfall ska ske på kemikalieresistenta, täta underlag utan golvbrunnar eller andra avlopp, belägna under tak eller motsvarande nederbördsskydd. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska förvaras inom invallning, eller annat skydd som ger likvärdig skyddsnivå. Invallningen ska rymma den inom invallningen förvarade största behållarens volym plus 10 % av övrig lagrad volym som förvaras inom invallningen. Saneringsmedel ska finnas tillgängligt och förvaringsplatser ska vara tydligt skyltade.

17. Påfyllningsutrustning för cisterner, behållare m.m. får inte ge upphov till spill eller läckage till mark- eller ytvatten. Detsamma ska gälla vid påfyllning och tankning. Cisterner ska förses med påkörningsskydd.

Kontroll

18. För verksamheten ska finnas ett kontrollprogram, som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet tagits i anspråk. Kontrollprogrammet ska därefter revideras vid behov av tillståndshavaren på eget initiativ efter samråd med tillsynsmyndigheten.

19. Förstagångsundersökning (besiktning) av anläggningen ska utföras av oberoende sakkunnig besiktningsman senast sex månader efter att det första helt nya stallet enligt detta tillstånd har satts igång samt efter att hela verksamheten enligt detta tillstånd har satts igång. Förslag på besiktningsman och program för undersökningen ska inlämnas till tillsynsmyndigheten i god tid innan besiktningen påbörjas. Undersökningsrapporten ska inges till tillsynsmyndigheten. Därefter ska periodiska undersökningar (besiktningar) ske i den omfattning som bedöms rimlig efter medgivande av tillsynsmyndigheten.

Uppskjutna frågor

Miljöprövningsdelegationen skjuter upp avgörandet av vilka villkor som slutligt ska föreskrivas för resthalter i utgående vatten från reningsanläggning för spol- och tvättvatten från värphönsstallar och äggpackeri.

Sökanden ska under prövotiden utreda följande:

U 1. Utred minst två olika reningstekniker med målsättningen att uppnå minst följande reduceringsgrad i utgående vatten:

- 90% av organiska ämnen (BOD7)
- 90% av fosfor (tot-P)
- 50% av kväve (tot-N)

Utredningen ska även omfatta risken för olägenheter p.g.a. sjukdomsframkallande mikroorganismer.

Om den befintliga infiltrationsanläggningen ska utgöra en del av kommande reningsanläggning ska redovisningen innehålla en utredning avseende risken för att infiltrationsbädden blir mättad med fosfor samt om/hur bädden kan omhändertas för att förhindra läckage av fosfor till grundvatten.

Utöver ovanstående ska utredning även göras för möjligheten att avleda tvätt- och spolvatten till kommunalt reningsverk.

Tidigare redovisat förslag på reningsteknik ska inte ingå i utredningen.

Utredningen ska minst innehålla:

- ritningar och teknisk beskrivning
- återvinning/omhändertagande av näringsämnen ur avloppsfraktioner eller andra restprodukter

BESLUT
Datum
2018-05-30

6 (28)
Diarienummer
551-4846-17

- förslag till övervakning och kontroll
- årliga kostnader (med beräkning).

Utredningen med förslag till villkor ska inges till Miljöprövningsdelegationen senast den 31 december 2018.

Provisoriska föreskrifter

Till dess att Miljöprövningsdelegationen beslutar annat ska följande provisoriska föreskrifter gälla:

P 1. Tvätt- och spolvatten från rengöring av stallar och från äggtvättning ska behandlas i befintlig slamavskiljare och infiltrationsanläggning.

Delegering till tillsynsmyndigheten

Miljöprövningsdelegationen överlåter med stöd av 22 kap. 25§ 3 st. MB till tillsynsmyndigheten att fastställa eventuella ytterligare villkor för omhändertagande av tvätt- och spolvatten från unghönsstallar samt sanitärt avloppsvatten

Statusrapport

Enligt nu gällande 22 kap. 1 § första stycket 7 MB ska en tillståndsansökan för en IED-anläggning innehålla en statusrapport när detta krävs enligt bestämmelserna i industriutsläppsförordningen (2013:250).

Sökanden yrkar på att undantas från kravet på statusrapport.

Miljöprövningsdelegationen bedömer efter granskning av ansökningshandlingarna och annat som framkommit i ärendet att någon statusrapport inte behövs i förevarande ärende.

Tid för igångsättning

Om verksamheten inte har satts igång inom fem år från det att tillståndet vann laga kraft förfaller tillståndet. Om verksamheten endast delvis har satts igång inom fem år förfaller tillståndet i övriga delar.

Ianspråktagande

Beslutet får tas i anspråk när det har vunnit laga kraft. Tillståndshavaren ska skriftligen meddela tillsyns- och tillståndsmyndigheten när tillståndet har tagits i anspråk.

Återkallelse av tidigare beslut

Miljöprövningsdelegationen återkallar med stöd av 24 kap 3 § första stycket 6 MB av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Kalmar län tidigare meddelade tillstånd

BESLUT
Datum
2018-05-30

7 (28)
Diarienummer
551-4846-17

den 22 oktober 2013 (dnr 551-7817-12) delvis ändrat genom beslut den 25 mars 2014 (dnr 551-8510-13) och beslut den 26 februari 2016 (dnr 551-3785-15).

Återkallelsen gäller från och med att beslutet har vunnit laga kraft och tillståndet har tagits i anspråk.

Särskilda upplysningar

Med tillsynsmyndighet avses i detta beslut för närvarande Miljönämnden i Mönsterås kommun.

Miljöprövningsdelegationen erinrar om att meddelat tillstånd enligt 9 kap. MB inte befriar verksamhetsutövaren från skyldighet att rätta sig efter vad som föreskrivs i andra bestämmelser. Nedan följer exempel på bestämmelser som kan aktualiseras.

Sökanden bör utreda och bedöma om uttaget av vatten utgör tillståndspliktig vattenverksamhet enligt 11 kap. MB. Detta prövas i så fall av Mark- och miljödomstolen.

För verksamheten krävs utrymme för lagring av gödsel motsvarande 10 månaders gödselproduktion (6 § i förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket). Detta gäller även om gödseln kontinuerligt levereras till biogasanläggning. Länsstyrelsen kan om det finns särskilda skäl medge undantag från bestämmelsen (9 § i förordningen).

Förutom de krav som följer av tillståndet, ska fjäderfäanläggningar även följa BAT-slutsatser eftersom de omfattas av Industriutsläppsförordningen.

Miljöprövningsdelegationen upplyser om att nya BAT slutsatser publicerades i början av 2017. Utsläppsvärden, så kallade BAT-AEL (BAT-Associated Emission Levels) är strikta krav, det vill säga de får inte överskridas. Senast 21 feb 2021 ska alla klara utsläppsvärdena

Miljöprövningsdelegationen erinrar om bestämmelserna i 2 kap. 10 § kulturminneslagen. Om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete, ska arbetet avbrytas. Den som leder arbetet ska omedelbart anmäla till Länsstyrelsen att en fornlämning påträffats.

Redogörelse för ärendet

Tidigare beslut

Miljöprövningsdelegationen har genom beslut den 22 oktober 2013 med dnr 551-7817-12, meddelat Sökanden tillstånd till befintlig och utökad anläggning för äggproduktion

BESLUT
Datum
2018-05-30

8 (28)
Diarienummer
551-4846-17

med maximalt 15 100 djurenheter bestående av 1 240 000 platser för värphöns och 540 000 platser för unghöns med tillhörande packeri.

Den 25 mars 2014 beslutade Miljöprövningsdelegationen om en villkorsändring (villkor 9), dnr 551-8510-13 avseende täckning av transporter. Den 26 februari 2016 beslutade Miljöprövningsdelegationen om villkorsändring (villkor 6), dnr 551-3785-1, avseende lagringskapacitet av stallgödsel och rening av frånluften från gödselhuset.

Prövningsgrund

Grunden för prövningsplikt finns i 1 kap. 3 § Miljöprövningsförordningen (2013:251). Verksamheten omfattas av tillståndsplikt B och verksamhetskod 1.10-i: Anläggning för djurhållning med mer än 40 000 platser för fjäderfän.

Verksamheten omfattas även av Industriutsläppsförordningen (2013:250) och kategoriseras enligt punkt 6.6 a industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU), det vill säga intensiv uppfödning av fjäderfä med mer än 40 000 platser.

Samråd

Samråd enligt 6 kap. 4 § MB har ägt rum den 7 oktober 2016 med närvaro av företrädare för Sökanden, Länsstyrelsen och kommunen. Samråd med enskilda som kan antas särskilt berörda har skett genom skriftlig information till närboende inom 500 meter från verksamheten.

Ansökan gäller en verksamhet som enligt 3 § 1 p. förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar alltid ska antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Detta innebar att ett samråd har hållits med en vidare krets i enlighet med 6 kap. 4 § MB. Samrådet har genomförts dels genom information till Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Trafikverket, Livsmedelsverket, Havs- och Vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen, Emåförbundet, Kommunstyrelsen, Stranda Naturskyddsförening, Fliseryds Hembygdsförening och Mönsterås Biogas AB. Sökanden har också annonserat i ortspressen.

Ärendets handläggning

Ansökan om tillstånd inkom till Miljöprövningsdelegationen den 14 juni 2017 och sändes efter flera kompletteringar på remiss till Miljönämnden i Mönsterås kommun och till Länsstyrelsen Kalmar län (i enlighet med 25 § förordning (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer). Ansökan har kungjorts i ortspressen den 28 april 2018. Yttrande har inkommit från Miljönämnden den 17 maj. Sökanden har inkommit med bemötande av synpunkter den 21 maj.

Sökandens yrkanden och förslag till villkor

Sökanden har i ansökan framfört följande yrkanden och förslag till villkor.

Yrkanden

Sökanden ansöker om tillstånd för 1 953 400 platser för värphöns och 968 000 platser för unghöns vilket omfattar 24 374 djurenheter.

Gällande lagringskapacitet yrkar företaget på att den, ifall gödseln inte kommer att levereras till biogasanläggningen, vid varje tillfälle ska motsvara mängden producerad gödsel för 10 månaders lagringsbehov.

Sökanden ansöker om igångsättningsmedgivande enligt 22 kap. 26 § MB. Medgivandet gäller att få påbörja schakt- och grävningsarbeten samt även påbörja byggnation av planerade stall och planerat gödselhus innan slutligt beslut är taget.

Sökanden yrkar på verkställighetsförordnande.

Villkorsförslag

- Utsläppen av ammoniak från värphönsstallar får uppgå till högst 0,06 kg per värphöna och år beräknat som ett årsmedelvärde för vart och ett av stallarna med installerad gödseltorkning.
- Tvätt- och spolvatten från rengöring av stallar ska samlas upp i spolvattenbehållare som väl rymmer den uppkomna volymen. Utspridning av det förorenade vattnet ska ske på åkermark. (I senare kompletteringar framgår det dock att det förorenade vattnet ska renas i vassbäddar med efterföljande infiltration)
- Gödselanalyser ska utföras årligen i både värphöns- och unghöns gödsel för växtnäringsämnen total-N, NH₄-N, P och K. Resultaten ska förmedlas till gödselmottagarna senast i samband med leveransen.
- Lagringskapacitet för gödsel ska vid varje tillfälle motsvara den faktiska mängden producerad gödsel (10 månaders lagringstid).
- Leveransavtal med gödselmottagare ska alltid upprättas och ha en bindningstid på minst ett år. Gödselmottagare ska redovisas till tillsynsmyndigheten.

Sökandens beskrivning av verksamheten

Den nuvarande verksamheten är belägen på fastigheterna Åby 12:3, 12:1 och 5:24 i Mönsterås kommun. Sökanden avser att genomföra en fastighetsreglering under 2018 så att alla befintliga och planerade byggnader finns på samma fastighet, Åby 12:3. Inom kort kommer Sökanden att förvärva den angränsande fastigheten Åby 3:2. Området är inte

BESLUT
Datum
2018-05-30

10 (28)
Diarienummer
551-4846-17

detaljplanelagt, men avsett för industriändamål i kommunens översiktsplan. Sökanden har lång erfarenhet av fjäderfäproduktion och det har funnits fjäderfä på nuvarande plats sedan 1978. Det finns idag 16 stallar för värphöns med plats för 1 006 600 djur. I anslutning till dessa stallar finns ett äggpackeri. Alla ägg sorteras, tvättas och packas på anläggningen och levereras som konsumentförpackade ägg direkt till grossist. De tre unghönsstallen ligger ca 2 km från värphönsstallarna med totalt 600 200 platser. Unghöns köps som daggamla kycklingar av två kläckerier. Värphönsen byts var femtonde månad och unghönsen produceras med 2,5 omgångar per år. Produktionen av ägg är idag nästan 23 932 ton och efter utökning beräknas produktionen öka till ca 39 601 ton.

Sökanden bedriver ingen växtodling och tillhörande åkermark är utarrenderad.

Den planerade verksamheten innebär en utökning med sex nya stallar för värphöns med plats för 91 000 platser i varje. I det östra området kommer totalt 10 stallar att finnas efter utökning. Befintliga stall, 16 st., kommer att förlängas och platserna utökas till 84 500, 85 000, 85 100 eller 91 000 platser per stall. Alla stall kommer att förses med uteverandor som byggs på båda sidor. De planerade utökningen av värphönsstallar kommer att ske i anslutning till befintliga anläggningar såsom äggpackeri, värmepanna, vägar m.m. vilket är bäst ur logistiskt hänseende. Två stallar (en byggnad med två avdelningar) för unghöns är planerad att ligga mer isolerad i skogen, ca 2 km från värphönsstallarna. De befintliga unghönsstallen kommer också att förlängas och djurantalet kommer att öka till 121 000 platser i varje avdelning.

Alla stall har likartad utformning och samma teknik kommer att användas som i de befintliga stallarna, men mer förfinad. Äggpackeriet behöver också utökas med i huvudsak ett emballageförråd som kommer att bli lika stort som nuvarande packeri, 4 000 m². Packeriets yta blir oförändrad. Alla ägg sorteras, tvättas och packas för leverans direkt till grossist. Fler ägg kommer att paketeras genom installation av robotar.

Stallgödselproduktionen kommer att öka från 31 000 ton till 62 000 ton per år. Gödseln lagras idag i ett slutet gödselhus och det finns även andra byggnader som kan användas för lagring av stallgödsel. I dagsläget sker en kontinuerlig transport genom gödsel förmedlare till olika gödselmottagare. När en biogasanläggning utanför Mönsterås har kommit igång, är planerna att stallgödseln kommer att levereras dit, helst så färsk som möjligt.

Vid stallrengöring uppkommer spolvatten som behandlas i slamavskiljare varefter det infiltreras i marken i den infiltrationsanläggning som byggdes 2011. Efter produktionsomgången slaktas hönorna av ett mobilt slakteri och köttet används som

BESLUT
Datum
2018-05-30

11 (28)
Diarienummer
551-4846-17

minkmat. Självöda djur bränns i värme pannan. Den befintliga värme pannan kommer att användas mer frekvent eftersom behovet av varmvatten till äggpackeriet och värme till unghönsen kommer att öka.

Sökanden har ingen egen spridningsareal. I dagsläget levereras stallgödseln till gödsel förmedlare. För det befintliga tillståndet krävs det 9 726 ha åkermark. För den utökade verksamheten kommer ytterligare 6 199 ha att behövas vilket ger ett totalt behov av spridningsareal på 15 925 ha åkermark.

Miljökonsekvensbeskrivning (sammanfattning)

Inom 500 meter från ansökt verksamhet finns en permanent bostad samt två fritidshus. Fritidshuset ägs numera av Sökanden. De nya stallen kommer att placeras ca 1,5 km från närboende och ligger väl dolda. Det är skogsmark som kommer att tas i anspråk. Huvudlokaliseringen för nya värphönsstallar är i direkt anslutning till befintliga stall. Sökanden pekar på att logistiken inom anläggningen blir optimal genom god anslutning till befintliga byggnader, genomtänkta flöden och goda anslutningsmöjligheter till avloppssystem samt äggkulvert. Den alternativa lokaliseringen för värphönsstallar är söder om befintlig anläggning och innebär sämre djur- och varuflöden samt sämre smittskyddsförhållanden. Den lokaliseringen tar också skogsmark i anspråk men är, i övriga aspekter, såsom lukt, buller, skyddade biotoper och forn- eller kulturminnen, en likartad lokalisering. Det nya unghönsstallet med två avdelningar kommer att byggas 2 km från värphönsstallarna. Den alternativa lokaliseringen för detta stall är i samma område men längre nordost från värphönsstallarna.

De planerade stallen kommer att byggas på skogsmark. Området är utpekad som industriområde i kommunens översiktsplan. Bygglov kommer att sökas av kommunen. Inom 500 meter från verksamheten finns en permanent bostad och två fritidshus. De planerade stallen kommer att ligga ca 1,5 km från närboende. I närheten av anläggningen finns inga skyddsvärda naturområden. På ett avstånd av 5 km från värphönsstallar och ca 1 km från unghönsstallar finns ett Natura 2000-område som utgörs av Emåns vattensystem. Sökanden bedömer att detta kommer att påverkas minimalt. Nollalternativet innebär att verksamheten fortsätter i nuvarande omfattning.

Fullfoderförbrukningen kommer att öka från 48 030 ton till 86 710 ton per år. Fodret innehåller fytas. Dessutom ökar mängden strömedel (spån), flis och dieselolja. Vattenuttag sker genom egna brunnar och förbrukningen ökar från 102 200 m³ till ca 150 000 m³ för dricksvatten och från 8 000 m³ till 15 300 m³ för användning till tvätt- och spolvatten. Dygnsbehovet är därmed ca 42 m² per dygn. I stallen används vattennioplar

BESLUT
Datum
2018-05-30

12 (28)
Diarienummer
551-4846-17

med droppkopp vilket minskar spill till ströbädden. Kommunalt vatten kan användas vid behov.

Det finns en flispanna med en effekt på 750 W. Den är nyligen ombyggd vilket innebär att eldhärdens temperatur har ökat till 950° vilket ger en mer fullständig förbränning. Det finns en cyklon på pannan. Stallen värms upp vid insättning av värphöns men därefter krävs ingen uppvärmning. Det är stallar med unghöns, äggtvätt och personalutrymmen som kräver uppvärmning. Vintertid värms värphönsstallen med mobila aerotemperar. Vid utökningen kommer pannan att användas mer frekvent. Askmängden beräknas öka från 25 ton till 40 ton per år. Den kommer att lagras i gödselhuset och spridas av entreprenör i den egna skogen. Flisen hämtas från egen skog.

Dagens elförbrukning är ca 4 milj kWh och bedöms öka till 7 milj. kWh. Energisnål teknik och LED-belysning kommer att användas. Dessutom är stallarna mycket väl isolerade.

Transporter av foder och gödsel kommer årligen att fördubblas till 1 800 resp. 1 400 st. Daggamla kycklingar köps in och dessa transporter beräknas öka från 10 till 13 st per år. Äggen sorteras, tvättas och packas för att levereras konsumentförpackade till grossist. Dessa transporter ökar från 800 till 1 600 per år. Uttjänta höns slaktas av ett mobilt slakteri och används som minkmat. Dessa transporter fördubblas till 80 st. Alla externa transporter sker med lastbil och mestadels dagtid. Interna transporter sker dagligen och beräknas öka från ca 1 300 st. till 2 000 st. per år. Det avskilda läget bidrar till att minska störningar av transporter. Dessutom är den allmänna vägen redan väldigt trafikerad.

Desinfektions- och rengöringsmedel används vid stallrengöring. De förvaras i ett särskilt låsbart förråd. Även diesel-, smörj- och hydrauloljor används liksom eldningsolja som back-up. Det finns två dieseltankar på 2 respektive 3 m³ och två oljecisterner på 9,5 respektive 3 m³. De är typgodkända och står invallade under tak.

Det avfall som uppstår i verksamheten är främst kadaver och trasiga ägg. Mängden självdöda djur kommer att öka från 45 ton till 80 ton. De förbränns i flispannan. De trasiga äggen ökar från 80 ton till 150 ton och förvaras på en separat plats i gödselhuset för vidare transport till en biogasanläggning i Kalmar. Annat avfall som uppstår är spillolja, oljefilter, lysrör, metallskrot, fordonsbatterier, rengjorda dunkar, plastavfall, papper samt träpallar och rivningsvirke. De flesta avfallssorter kommer att öka efter utökningen av verksamheten. Schaktmassor används för utjämning av nivåskillnader.

Den största mängden avfall utgörs av stallgödsel. Sökanden har kontroll över mängder producerad gödsel i och med att all stallgödsel vägs innan transport. Dagens djurhållning

BESLUT
Datum
2018-05-30

13 (28)
Diarienummer
551-4846-17

producerar cirka 31 000 ton (40 000 m³) gödsel per år. Den befintliga och utökade verksamheten kommer att producera cirka 62 000 ton (80 000 m³) gödsel per år. Värphöns gödseln har på senare år, beroende på gödseltorkningen, blivit torrare vilket gör att det inte är någon skillnad mellan kletgödsel och golvströgödsel. Det finns plastspalt eller nät över större delen av vistelseytan. Utgödsling sker vanligast varannan dag och gödseln körs via band till ena änden av stallet där det skrapas direkt ner i en containerlastbil och körs till gödselhuset där den kan staplas till 5 meters höjd. Lagring sker i ett helt slutet gödselhus. Gödsel som produceras idag körs delvis till More Biogas AB. Den största andelen stallgödsel förmedlas via Eko Natur Sverige AB och Mönsterås LBC AB. Den vanligaste hanteringen är att stallgödsel förmedlas direkt från containern med lastbil till olika mottagare. Därmed används inte gödselhuset i så stor omfattning. Förutom gödselhuset på 4 000 m² så finns det ett före detta slaktkycklingstall på 4 000 m² och ett före detta spannmålsmagasin på 2 000 m², som kan fungera som gödselhus. Det ger en lagringskapacitet på 10 000 m². Det befintliga gödselhuset är tätt med stängda portar och var tidigare försett med en reningsanläggning som togs ur bruk för att den inte fungerade. Det finns i framtiden planer på att den producerade gödseln kan fungera som substrat i en biogasanläggning utanför Mönsterås som beräknas stå klar senast 2021. Då kommer stallgödseln att levereras dit. Om biogasanläggningen inte kommer att anläggas har Sökanden åtagit sig att bygga ett nytt gödselhus på 12 000 m², med en möjlig lagringshöjd på 6 meter. Sökanden har även åtagit sig att installera ammoniakrening av utgående luft från gödselhuset.

Efter varje djuromgång tvättas stallarna och vattnet samlas upp. Spol- och tvättvatten från värphönsanläggningen pumpas till en 1 600 m³ stor trekammarbrunn. Vattnet leds vidare till en infiltrationsanläggning. Denna anläggning togs i bruk 2011. Avloppsvatten från personalutrymmen i kontorsbyggnader leds till en mindre slamavskiljare på ca 30 m³ och tvättvattnet från packeriet leds till en slamavskiljare på 30 m³. Vattnet från dessa slamavskiljare pumpas därefter till den stora slamavskiljaren (trekammarbrunnen) och infiltrationsanläggningen.

Spol- och tvättvatten från unghönsstallen går till en egen trekammarbrunn på 600 m³ och efterföljande infiltrationsanläggning. Vattenförbrukningen är ca 500 m³ per stall och år. Från personalutrymmen går vattnet till mindre trekammarbrunnar. Slammet kommer att spridas på 50 ha åkermark i närheten av anläggningen och kontrakt finns med mottagaren.

För rening av den utökade mängden tvätt- och spolvatten från värphönsstallar och äggpackeri har Sökanden redovisat en anläggning som består av ett partikelfilter som placeras efter den befintliga slamavskiljaren på 1 600 m³. Därefter ska vattnet passera två

reningssteg som båda utgörs av växtfilter. I det första reningssteget kommer vattnet att flöda vertikalt genom filtret och i det andra reningssteget passerar vattnet horisontellt genom filtret. Båda reningsstegen ska efterlikna naturliga system och verkningsgraden beräknas till 90%. Dimensionering av växtfiltren anpassas efter reningseffekten vintertid eftersom reningseffekten minskar med 20-30% p.g.a. långsammare biologiska processer. Efter dessa filter kommer vattnet att ledas till den befintliga infiltrationsanläggningen på ca 700 m². Liknande anläggningar är beprövade och godkända i Tyskland. Den årliga kostnaden är beräknad till drygt 250 000 kr.

De främsta källorna till buller är ventilationsfläktar och transporter och Sökanden bedömer att bullret kommer att öka. Fläktarna är inbyggda i trummor och vid varm väderlek då extra fläktar krävs används lågvarviga modeller som är tystgående. I första hand kommer leveranser ske dagtid. Verksamheten ligger avskilt med få närboende och Sökanden bedömer att störningar inte kommer att ske. Detsamma gäller luktolägenheter som minskar i och med att lagring sker i gödselhus och verksamheten är omgiven av skog.

Ammoniakutsläppen från verksamheten är beräknade med Jordbruksverkets dataprogram Cofoten. Utsläpp av ammoniak från stall och lagring beräknas öka från 57 506 kg per år till 80 509 kg per år. Sökanden har även gjort en egen beräkning med utgångspunkt från mätningar av ammoniak i stalluften och ventilationsflöden. Enligt de senaste 5 årens mätningar ligger ammoniakhalten i genomsnitt på 3,43 ppm per år. Med beaktande av drifttiden för ventilationen har beräkningen visat att ammoniakutsläppen per djur och år är 0,0312 kg, vilket är mindre än BAT-AEL-värdena.

Åtgärder för att minska ammoniakutsläppen från stallarna har vidtagits i befintliga stallar. Det finns gödseltorkning med fläktar på gödselbanden vilket binder kvävet i stallgödseln. Dessutom sker utgödsling varannan dag. Sedan två år tillbaka finns gödselskrapor under inredningen. I nya stallar kommer samma åtgärder att vidtas. Dessutom kommer samtliga containrar att utrustas med luckor som stängs efter påfyllnad av stallgödsel.

Sökanden har redovisat statusklassning och miljö kvalitetsnormer för Lillån och Habbetorpsbäcken, vilka är de mest närliggande vattenförekomsterna. Sökanden bedömer att verksamheten inte påverkar vattenkvaliteten eftersom Sökanden inte har egen spridningsareal. Eventuellt skulle ammoniakutsläppen kunna påverka vattnet, men det bedöms inte som troligt då det finns mycket skog omkring anläggningen som utgör en skyddsbarriär. Anläggningen ligger på stort avstånd från vattendragen. Utsläpp från infiltrationsanläggningen kontrolleras en gång per år genom vattenprover. Dessa bedöms ligga på en låg nivå.

Sökanden bedömer inte att det ökade vattenuttaget kommer att påverka allmänna eller enskilda intressen. Våtmarkerna vid Emån bedöms ligga på ett alltför stort avstånd för att kunna påverkas.

Inkomna yttranden

Miljönämnden i Mönsterås kommun har i yttrande anfört följande.

Miljönämnden tillstyrker ansökan om utökad äggproduktion på fastigheten. Lokaliseringen bedöms som god och inga klagomål har inkommit på nuvarande verksamhet.

Spol- och äggtvättvatten och avloppsvatten från personaltoaletter och omklädningsrum bör ha skilda system. Äggrester i avloppsvattnet kan slå ut reningsprocesserna i t.ex. ett kommunalt reningsverk. Villkor om behandling av spol- och äggtvättvatten bör preciseras med krav på vilken reningsgrad man ska uppnå. Omhändertagande av avloppsvatten från personaltoaletter och omklädningsrum bör prövas vid varje enskilt tillfälle i samråd med tillsynsmyndigheten.

Länsstyrelsen Kalmar län har i yttrande anfört följande.

Länsstyrelsen har granskat ärendet och kompletteringar i kungjord ansökan. Vattenförsörjningen är beskriven på ett godtagbart sätt och företaget visar att de kan klara sin egen försörjning utan att påverka allmänna eller enskilda intressen.

Vattenförekomsterna ligger långt från området för direkt nedfall och de frågor om gödselhantering och ammoniakavgång som ställts har noggrant besvarats. En gödselhantering som innebär att gödseln transporteras kontinuerligt till Mönsterås Biogas är bra och att föredra.

Länsstyrelsen har inget övrigt att erinra i ärendet.

Sökandens synpunkter

AB CA Cedergren har tagit del av kommunens och länsstyrelsens yttranden och har inget att erinra

Bedömning

Miljöprövningsdelegationens behörighet att pröva ansökan

Om tillståndsprövningen enligt 9 kap MB (miljöfarlig verksamhet) har ett sådant samband med tillståndsprövningen enligt 11 kap MB (vattenverksamhet) att det inte är möjligt att göra en fullständig bedömning av miljöpåverkan om ärendena prövas var för sig ska båda

prövningarna ske hos mark- och miljödomstol, jmf Mark och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätts dom meddelad den 8 maj 2013, M 802-13 och Mark- och miljööverdomstolens dom meddelad den 22 juni 2011, M 494-11. Om så är fallet är Miljöprövningsdelegationen inte behörig att pröva ansökan om tillstånd enligt 9 kap. MB.

I det aktuella ärendet kommer uttaget av vatten att ske i djupborrhade brunnar som inte har någon direkt koppling till anläggandet av djurstallar med mera. Det är därför inget direkt samband mellan den miljöfarliga verksamheten (uppförandet av de nya stallarna) och vattenverksamheten (vattenuttag ur borrhade brunnar). Miljöprövningsdelegationen bedömer att det går att göra en fullständig bedömning av miljöpåverkan av den miljöfarliga verksamheten skilt från vattenverksamheten och en gemensam prövning av de två verksamheterna krävs därför inte. Det föreligger därför inte hinder för Miljöprövningsdelegationen att ta upp ansökan om tillstånd enligt 9 kap. MB till prövning.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen anser att miljökonsekvensbeskrivningen, som bifogats ansökan, i allt väsentligt uppfyller kraven enligt 6 kap. MB med hänsyn till verksamhetens art och omfattning.

Tillåtlighet

Miljöbalkens mål

Av 1 kap 1 § i MB framgår att bestämmelserna syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Val av plats och planförhållanden

För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det enligt 2 kap. 6 § MB väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljö. Vidare framgår att tillstånd inte får ges i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelser.

Enligt Boverkets allmänna råd 1995:5 ”Bättre plats för arbete” anges 500 meter som riktvärde för skyddsavstånd för *djurhållning i lantbruk*. Anläggningen ligger i skogsbygd drygt 3 km sydost om Fliseryd. Det finns ett par bostadshus 200-300 m från verksamheten, utmed vägen mellan Fliseryd och Mönsterås. Den dominerande vindriktningen i området är från sydväst vilket innebär att eventuell lukt normalt inte

BESLUT
Datum
2018-05-30

17 (28)
Diarienummer
551-4846-17

drabbar de närmaste bostäderna. Huvudalternativet har ett mer skyddat läge jämfört med den alternativa lokaliseringen av värphönsstallarna. Själva anläggningen bedöms inte orsaka något betydande buller och med tanke på avståndet till bostäderna torde risken för störningar vid dessa vara små. Transporterna till och från anläggningen kommer att öka avsevärt men torde utgöra en liten del av det totala trafikflödet på landsvägen.

Under förutsättning att de åtgärder som Sökanden redovisat i ansökan genomförs och att föreskrivna skyddsåtgärder i detta beslut följs bedömer Miljöprövningsdelegationen att verksamheten bör kunna bedrivas utan oacceptabla störningar för närboende.

Det finns inga detaljplaner för området, men i kommunens översiktsplan har området utpekats som industriområde. Öster om anläggningen finns det tillstånd att anlägga en vindkraftspark enligt beslut från Miljöprövningsdelegationen den 12 januari 2016, dnr. 551-7619-12.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att verksamheten är förenlig med den kommunala översiktsplanen.

Hushållningsbestämmelser (riksintresse) och Natura 2000-områden

Grundläggande och särskilda bestämmelser i 3 och 4 kap. MB om hushållning med mark och vatten är tillämpliga vilket innebär att verksamheten eller åtgärden ska gå att förena med en från allmän synpunkt god användning av mark- och vattenresurser. Det är skogsmark som kommer att tas i anspråk för de nya stallarna.

Två Natura 2000-områden ligger i närheten av verksamheten. Det är Emåns vattensystem i Kalmar län, SE0330160 och Våtmarker längs Emåns nedre lopp SE0330173. Dessa områden är även utpekade riksintressen för naturvården, riksintresse för friluftslivet (Emån) och riksintresse för skyddade vattendrag.

Emåns vattensystem innehar särpräglade och variationsrika vattenmiljöer som bl.a. hyser sällsynta biotoper och gör området till en viktig livsmiljö för flera hotade eller sårbara fisk- och musselarter.

Våtmarkerna längs Emåns nedre lopp omfattar ett område på 623,1 ha. Syftet med skyddet är att bevara områdets mosaik av våtmarker, skogsmiljöer och hävdade marker. Skyddsvärda arter är t.ex. citronfläckad trollslända samt för den i området rika fågelfaunan, t.ex. spillkråka, järpe, tjäder, kornknarr och bivråk. Området domineras av omfattande översvämningsområden (mader). I denna del av ån finns delområden med kvillsystem omgivna av lövskogsklädda stränder. Natura 2000-området är av riksintresse för naturvården, utpekad som Ramsarområde och ingår i myrskyddsplanen.

BESLUT
Datum
2018-05-30

18 (28)
Diarienummer
551-4846-17

Värphönsanläggningen ligger ca 2,5 km från våtmarkerna och de tre befintliga unghönsstallen ligger mellan 675 m och 1,6 km från Emån respektive våtmarkerna. Alla stallar är omgivna av skog som till viss del kan fungera som skyddsbarriär.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att avståndet från huvudanläggningen med värphönsstallar och gödsellager till de skyddade områden är stort samt att Sökanden vidtar en rad åtgärder i stallen för att minska ammoniakutsläppen (se nedanstående avsnitt, Ammoniakutsläpp till luft).

Vad gäller vattenuttaget från djupborrade brunnar bedömer Miljöprövningsdelegationen att vattenuttaget sker från djupare grundvattenskikt och därmed sker ingen betydande påverkan på vattenregimen i Natura 2000-områdena.

Mot bakgrund av det ovan nämnda bedömer Miljöprövningsdelegationen sammantaget att det inte framstår som troligt att någon betydande påverkan uppkommer på Natura 2000-områdena från befintlig och planerad verksamhet. Någon tillståndsprövning enligt 7 kap. 28a § MB behövs därför inte.

Miljöprövningsdelegationen anser att verksamheten är förenlig med hushållningsbestämmelserna och att verksamheten inte innebär någon påtaglig skada på något riksintresse.

Miljökvalitetsnormer

Enligt 5 kap. 3 § MB ska myndigheter och kommuner ansvara för att miljökvalitetsnormer följs. År 2016 fastställde vattenmyndigheterna miljökvalitetsnormer för vatten i enlighet med förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.

Anläggningen ligger inom ett delavrinningsområde som avvattnas till vattenförekomsten Örnebäck: Habbestorpsbäcken – källan WA27662359. Denna vattenförekomst har måttlig ekologisk status beroende på fysisk påverkan. Statusen för näringsämnen och försurning är inte klassade. Miljökvalitetsnormen för Habbestorpebäcken är god ekologisk status 2021.

Habbestorpebäcken är ett kustvattenmynnade vattendrag som rinner ut i kustvattenförekomsten Mönsteråsområdet (WA82075042) som har otillfredsställande status med avseende på näringsämnen. Miljökvalitetsnormen för Mönsteråsområdet är god ekologisk status 2027.

Verksamhetens påverkan på ovanstående vattenförekomster beror i huvudsak på ammoniaknedfall. Ammoniak i vatten omvandlas till ammonium och har en direkt övergödande effekt.

Utsläpp av spol- och tvättvatten från djurstallar och äggpackeri kan också påverka vattenförekomsterna.

Dagvatten från tak och hårdgjorda ytor dräneras på plats eller genom dräneringsledningar mellan varje stall och infiltreras i stenkistor. Föroreningsgraden i detta vatten bedöms som låg och omhändertagandet som acceptabelt.

Aska från fastbränslepannan innehåller bl.a. fosfor och tungmetaller som ska beaktas vid spridning i skogsmark. Aska från träbränsle innehåller ofta höga halter av kadmium vilket är ett ämne som generellt inte bör öka i miljön. Eftersom träbränslet tas från egen skog kan återförande av askan till skogen ses som ett kretslopp. Spridning ska dock ske med ett företag som har tillstånd att ta emot och sprida aska i skog för att säkerställa en miljömässigt god hantering.

Sökanden har åtagit sig att utföra en rad åtgärder för att minska utsläppen av ammoniak i stallar och under lagring. Spridning av gödsel ingår inte i aktuell prövning eftersom Sökanden saknar egen spridningsareal. Stallgödseln förmedlas till mottagare med spridningsareal på olika platser i södra Sverige. Se även avsnitt nedan ammoniakutsläpp till luft.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att tillräckliga skyddsåtgärder kommer att vidtas för att så långt som möjligt förebygga ammoniakavgång och minska utsläpp av näringsämnen till yt- och grundvatten. Miljöprövningsdelegationen bedömer att ett tillstånd till ansökt verksamhet inte försvårar möjligheterna att uppnå föreskrivna miljö kvalitetsnormer i berörda vattenförekomster.

Rening av spol- och tvättvatten

Den gängse hanteringen av spol- och tvättvatten på fjäderfäanläggningar är att lagra vattnet i behållare för utspridning på åkermark. Sökandens verksamhet är av stor omfattning och den totala mängden spol-, tvätt- och sanitärt vatten är beräknad till 15 300 m³ per år vilket motsvarar ca 42 m² per dygn.

Sedan hösten 2011 tillämpas rening av vattnet genom slamavskiljning och infiltration till mark och grundvattnet. Slammet sprids på åkrar.

Sökanden har redovisat analysrapporter tagna på avloppsvattnet efter slamavskiljning. Proverna är tagna mellan 2012 och 2018. Medelvärde av 5 analyser är 27 mg/l för fosfor

BESLUT
Datum
2018-05-30

20 (28)
Diarienummer
551-4846-17

och 175 mg/l för kväve. Vid en jämförelse av de specifika utsläppsmängder som schablonmässigt räknas från normalt hushållspillvatten (Havs- och Vattenmyndighetens föreskrift (HVM-FS 2016:17) om små avloppsanläggningar för hushållspillvatten) kan sägas att innehållet av föroreningar i spol- och tvättvattnet är betydligt högre för fosfor och kväve. För BOD₇ finns endast en analys av spillvattnet då 110 mg/l mätts upp, vilket inte är något exceptionellt högt värde. Utifrån redovisade uppgifter innebär detta årliga utsläpp av ca 400 kg fosfor, 2 700 kg kväve och 1 700 kg BOD₇. Sökandens analyser visar alltså med tydlighet att den reningsanläggning som byggs ska anpassas för att kunna rena speciellt höga halter av fosfor och kväve.

För närvarande leds spillvattnet till en infiltration efter slamavskiljning. Det är inte möjligt att på ett tillförlitligt sätt kontrollera infiltrationens reningseffekt eftersom avledning sker direkt till underliggande mark och grundvatten. Infiltrationsanläggningar kan fastlägga fosfor men blir så småningom mättade varefter effekten avtar.

Sökanden har redovisat en teknik för rening av förorenat vatten. Den ska efterlikna ett naturligt våtmarkssystem med vattenväxande vegetation och mikroorganismer som ska bryta ner både organiska och oorganiska substrat. Efter slamavskiljning leds spillvattnet genom ett partikelfilter till ett vertikalt filter med växande vass. Slutligen pumpas vattnet till ett horisontellt filter med växande vass innan det avleds till en infiltration. Det är enligt Sökanden en beprövad teknik som bl.a. används i Tyskland och andra platser i världen, även i kallare områden. Sökanden har planerat att anlägga de vegetativa reningsfiltren i anslutning till den befintliga slamavskiljaren på 1 600 m³, för att kunna nyttja denna i samma syfte som tidigare.

Utifrån redovisade handlingar bedömer Miljöprövningsdelegationen att den planerade anläggningens reningseffekt för aktuellt spillvatten är mycket osäker. Framför allt vad gäller reningen av kväve och fosfor. Det kan ta flera år innan vassbäddarna etablerats och uppnått full reningseffekt, i synnerhet i kallt klimat. Det har inte heller föreslagits några specifika processer för fällning av fosfor och omvandling av kväve som är tillräckligt robusta och kan fungera året om. Mot den bakgrunden föreskriver Miljöprövningsdelegationen att ytterligare förslag på rening och omhändertagande av tvätt- och spolvattnet ska utredas innan slutlig reningsmetod fastställs.

Det finns ett flertal olika tekniker för rening av biologiskt syreförbrukande ämnen (mätt som BOD₇) och fosfor (mätt som P-tot). Reningskrav för såväl små som medelstora reningsanläggningar brukar vara en reduktion av minst 90 % utifrån inkommande belastning. Detta bör också vara ett minimikrav för aktuell reningsanläggning. Avseende kväve så rör det sig om reningstekniker som inte är lika effektiva, reningsprocesserna är

mer känsliga för yttre påverkan som temperatur, syrehalt etc. Ett vanligt krav för mindre anläggningar är att reduktionen på årsbasis bör ligga mellan 30 – 50 %. Innehållet av kväve i aktuellt spol- och tvättvatten är högt och kan därmed medföra en hög belastning i recipienten. Vid sökandens utredning av möjliga reningstekniker bör därmed målsättningen vara att en 50 % reduktion av kväve (N-tot) ska uppnås.

Miljöprövningsdelegationen anser att tvätt- och spolvattnet kan ledas till befintlig reningsanläggning under provotiden.

Ammoniakutsläpp till luft

Under 2015 var de totala utsläppen av ammoniak i länet 4 750 ton. Nya mål som utgår från FN:s konvention om långväga transporterade luftföroreningar innebär att utsläppen från Sverige ska minska med 15 procent mellan åren 2005 och 2020. Det innebär att länets utsläpp år 2020 högst får uppgå till 3 900 ton. Det totala nedfallet av oorganiskt kväve i de sydöstra delarna av Sverige varierar mellan 5-10 kg per hektar och år vilket ligger över den kritiska belastningen på 5 kg per hektar och år som gäller för barrskog (Luftvårdsförbundet 2017). Vi ser idag ingen tendens till att utsläppen minskar och överskridandet kan leda till påverkan på markvegetationen i skogsekosystem samt risk för läckage av nitrat till yt- och grundvatten.

Beräkningar gör gällande att cirka 50 % av det kväve som släpps ut från djurstallar faller ned inom en radie på 5 mil från utsläppskällan. Anläggningen ligger ca 13 km från kusten och en del av ammoniaken kommer sannolikt att deponeras i kustvattnet och bidra till övergödning. Ammoniak som deponeras på marken tas till största delen upp av växtligheten, men kan påverka ekosystem i känsliga biotoper.

Utsläpp av ammoniak är dels beräknade med Jordbruksverkets dataprogram Cofoten och dels utifrån egna mätningar av ammoniakhalter inne i stallarna. Beräkningar enligt Cofoten visar att utsläppen kommer att öka från nuvarande mängd på 57,5 ton per år till 80,5 ton per år efter utökningen till 24 374 djurenheter.

En viktig åtgärd för att begränsa ammoniakbildningen i djurstallet är att ströbädden hålls tunn och torr. Goda förutsättningar för detta finns om stallet är försett med isolerat golv och konstruerat så att fukt inte tränger upp underifrån. Golvvärme är en bra åtgärd men är inte tillämpligt i värphönsstallar. Vattenförsörjningen till djuren bör ske med minimalt spill från vattenniappar. Enligt SLU:s rapport 2009:12 kan ammoniakavgången minska med drygt 50 % genom torkning av stallgödsel till torrsbstanshalt över 50 % jämfört med otorkad gödsel.

BESLUT
Datum
2018-05-30

22 (28)
Diarienummer
551-4846-17

Det har också stor betydelse för ammoniakavgången att utgödsling sker ofta i stallar med frigående värphöns. När ett nytt stall byggs blir placeringen av frånluftsdon viktiga både för djur- och arbetsmiljö och för avgången av ammoniak från stallet. En annan åtgärd som nämns i rapporten är att ge tillsatsvärme vintertid i stallar med frigående höns. Att rena frånluften med skrubber eller biofilter är ytterligare en åtgärd.

Sökanden har redovisat en rad åtgärder som genomförs i befintliga stallar och som även kommer att tillämpas i planerade stallar i syfte att minska ammoniakemissionerna.

Följande åtgärder har redovisats:

- Torkning av stallgödseln på gödselbanden i alla värphönsstall.
- Installation av skrapor för att minimera ströbädden.
- Utgödsling varannan dag.
- Förse gödselcontainrar med öppningsbara luckor som hålls stängda förutom vid ilastning.
- Lagring av gödsel i helt slutet gödselhus. Portar hålls stängda förutom vid in- och uttransport.
- Installation av teknik för rening av utgående luft från gödselhuset.
- God värmeisolering i stallgolv.
- Upptorkade golv innan strö läggs ut.
- Tillskottsvärme i värphönsstallar vintertid.
- Minimerat spill från vattenniappar.
- Ventilationsstyrning.

De senaste åren har Sökanden eftersträvat att uppnå en hög torrsbstanshalt i värphöns gödseln. Redovisade stallgödselanalyser bekräftar att torrsbstanshalten ligger på ca 46 – 47 %. Torkning av stallgödseln kan öka från 12 timmer per dygn till 24 timmar men då kommer kostnaden att öka från 40 kr per dygn till 80 kr per dygn på grund av den ökade elkostnaden.

Sökanden har även redovisat kostnader för att installera teknik (scrubber) för att rena ammoniak från ventilationsluften i värphönsstallarna. Förutom en separat byggnad för filtersystemet så krävs det en tank för 30 000 liter vatten per avdelning. Kostnaden för rening är beräknad till mellan 3 – 4 milj kr per år för planerade nya värphönsstall (avskrivningstid 8 år och 5% ränta).

Sökanden har även redovisat rening av utgående luft från gödselhuset. Den årliga kostnaden är beräknad till ca 1 milj kr (avskrivningstid 8 år och 5% ränta).

BESLUT
Datum
2018-05-30

23 (28)
Diarienummer
551-4846-17

Miljöprövningsdelegationen anser att de åtgärder som Sökanden har åtagit sig såsom gödseltorkning, utgödsling varannan dag och lagring av gödsel i tätt gödselhus är beprövad teknik och rimliga att genomföra.

Det bedöms inte rimligt att öka torktiden för gödseln inne i stallarna till 24 timmar per dygn på grund av den stora elförbrukningen. Det är inte heller rimligt med reningsteknik i form av scrubber på varje stall. Däremot anser Miljöprövningsdelegationen att det nya gödselhuset ska förses med teknik som renar utgående luft från ammoniak.

Miljöprövningsdelegationen bedömer sammantaget att utsläppen av ammoniak från verksamheten kan godtas.

Stoftutsläpp till luft

Stoftpartiklar kan hålla sig svävande i luften och spridas långa sträckor. Den dominerande källan till förekommande haltnivåer av partiklar i Sverige är långdistanstransporten, framför allt från källområden på den europeiska kontinenten (IVL rapport 1792, 2009). Detta innebär att södra Sverige är särskilt utsatt. Partiklar har negativ effekt på hälsan med risk för besvär i de övre luftvägarna. Fina partiklar kan orsaka cancer och hjärt- och kärlsjukdomar. Forskningsresultat tyder på att de relativa riskfaktorerna för hälsoeffekter är högre för förbränningsrelaterade partiklar än för partiklar från andra källor. Enligt rapporten bedöms höga halter av partiklar orsaka ca 3 400 dödsfall per år.

I verksamheten finns en flispanna med en effekt på 750 kW. Den är placerad centralt i anslutning till packeri- och kontorsbyggnad. Pannan är nyligen ombyggd vilket innebär att eldhärdens temperatur har ökat till 950°C, däremot har inte effekten ökat. Den 5 april 2018 genomfördes en stoftmätning som visade en stofthalt i utgående rökgaser på ca 150 mg/nm³ torr gas vid 13 % CO₂.

I Länsstyrelsen Västra Götaland rapport 2004:56 anges 200 mg stoft/ Nm³ vid 13 % CO₂ som lämplig utsläppsnivå för biobränsleeldade anläggningar med tillförd effekt 0,5-1 MW belägna utanför tätort.

Mot ovanstående bakgrund anser Miljöprövningsdelegationen att en begränsning av stoftutsläppen till 250 Nm³ vid 13 % CO₂ är rimlig i detta fall. Det är också vad Miljöprövningsdelegationen normalt kräver för liknande anläggningar i regionen.

Miljö kvalitetsmål

Verksamheten berör flera miljö kvalitetsmål på olika sätt. De nationella miljömål som främst berörs är *Bara naturlig försurning*, *Ingen övergödning*, *Hav i balans* och

Grundvatten av god kvalitet. Förutsatt att verksamheten inriktas mot att så långt som möjligt begränsa ammoniakutsläpp från stallar och hantering och lagring av stallgödseln, rena spol- och tvättvatten från förorenande ämnen samt tillse att en god kvantitativ status i grundvattnet upprätthålls, anser Miljöprövningsdelegationen att verksamheten inte motverkar en utveckling mot miljömålen i sådan omfattning att ett tillstånd ska nekas.

Sammanfattande tillåtlighetsbedömning

Sammantaget bedömer Miljöprövningsdelegationen att den föreslagna platsen enligt huvudalternativet i ansökan kan accepteras och verksamheten bedöms tillåtlig under förutsättning att de åtgärder som Sökanden redovisat i ansökan genomförs och föreskrivna skyddsåtgärder i detta beslut följs.

Motivering av villkor

Vid tillståndsprövning ska de förpliktelser som följer av MB:s allmänna hänsynsregler i 2 kap. följas och utifrån dessa regler kan tillståndsmyndigheten fastställa villkor för verksamheten vid provning.

Allmänna villkoret

1. Allmänna villkoret innebär att Sökanden är skyldig att följa vad som uppgivits i ansökan och vad man i övrigt åtagit sig i ärendet om inget annat sägs i detta beslut. Formuleringen är i enlighet med nuvarande praxis och innebär att ansökans innehåll och övriga åtaganden från Sökandens sida får samma juridiska status som övriga villkor i detta beslut.

Djurstall

2. Sökanden använder fytasfoder som förbättrar djurens fosforupptag vilket leder till att fosforinnehållet i fodret kan minskas. Mindre fosfor i fodret innebär mindre fosfor i gödseln. Sökanden tillämpar även fasutfodring som innebär att fodret anpassas efter behovet av protein i djurens olika tillväxtfaser vilket minskar överskottutfodring. Det är angeläget att hushålla med fosfor och begränsa innehållet av fosfor i gödseln. Miljöprövningsdelegationen väljer därför att villkora dessa åtgärder.

3. Villkoret avser att begränsa ammoniakutsläppen från verksamheten. En torr ströbädd minskar ammoniakbildningen. Golven måste torkas upp ordentligt för att skapa bästa förutsättningar för en torr ströbädd vid en ny djuromgång. Vintertid behövs tillsatsvärme för att torka upp golven i stall med frigående höns, vilket Sökanden tillämpar. Strömedlet ska vara torrt vid utläggning i stallet.

Ett bra vattensystem utan läckage och spill leder till minskad ammoniakemission. (Se även under rubriken Ammoniakutsläpp till luft).

4. Torkning av stallgödseln på gödselband kan reducera ammoniakemissionen med ca 50 %. Även utgödsling med täta intervaller i system med gödselmattor och gödselskrapor minskar emissionerna. Utgödsling två gånger per dag ger ca 40 % lägre emission jämfört med utgödsling två gånger i veckan. I befintlig verksamhet tillämpas utgödsling varannan dag vilket Miljöprövningsdelegationen bedömer vara ett rimligt intervall (Se även under rubriken Ammoniakutsläpp till luft).

5. Villkoret avser att begränsa utsläppen av ammoniak och damm från verksamheten. Ett minskat ventilationsflöde innebär generellt sett en minskad ammoniakemission vilket således bör eftersträvas. Det måste dock alltid observeras att djurskyddsbestämmelser angående bl.a. ammoniakhalter i stall kan begränsa möjligheten att dra ner på ventilationen (Se även under rubriken Ammoniakutsläpp till luft).

Lagring och hantering av gödsel

6. Om vatten kommer i kontakt med fjäderfägödseln eller om gödseln utsätts för ett konstant luftflöde så ökar ammoniakavgången. Enligt redovisade schablonberäkningar avgår nästan 44 % av ammoniaken vid lagringen. Lagringen av fjäderfägödseln bör därför utformas så att gödseln hålls så torr som möjligt. Ett gödselhus med väggar och tak skapar goda förutsättningar för att begränsa ammoniakemissionerna under lagringen. (Se även under rubriken Ammoniakutsläpp till luft).

Ett nytt gödselhus med plats för all gödsel planeras eventuellt att byggas till 2022. Miljöprövningsdelegationen anser att ammoniakrening av utgående luft då är ett rimligt krav, vilket Sökanden också har åtagit sig.

7. Villkoret syftar till att minimera de risker som verksamheten innebär avseende förorening av yt- och grundvatten samt störningar för närboende.

8. Villkoret ställs för att möjliggöra myndighetskontroll av gödselhanteringen.

9-10. Villkoren ställs för att växtodlare som tar emot gödsel/slam ska kunna beräkna gödslingsbehovet när de upprättar en gödslingsplan. Gödsel/slam är en värdefull resurs som bör användas med omsorg. Utveckling av nya fodertyper kan ändra växtnäringsinnehållet i gödseln/slammet. Torrsubstanshalten informerar om hur väl gödseln har torkats. Gödseln från värphönsstallen respektive unghönsstallen ska provtas var för sig eftersom näringsinnehållet kan vara olika.

Spol- och tvättvatten från unghönsstallar

11. Hanteringen av spol- och tvättvatten från unghönsstallar bestäms lämpligen av Miljönämnden i Mönsterås kommun eftersom det rör sig om mindre mängder förorenat vatten. Anläggningen bör utformas utifrån lokala förhållanden.

Stallbalans

12. Stallbalans är ett hjälpmedel för att följa växtnäringsflödena till och från verksamheten. Det är viktigt att kontinuerligt arbeta för att minska överskottet i balansen. Stallbalansberäkning kan även utgöra underlag vid beräkning av spridningsarealen. Dessa beräkningar anses vara mer exakta jämfört med schablonvärden på fosforutsöndringen eftersom egna värden på näringsinnehåll och mängder kan användas.

Fastbränslepanna

13. Se motivering under rubriken Stoftutsläpp till luft.

14. Lagring av aska ska ske så att spridning till närområdet förhindras vilket säkerställs genom lagring i tät behållare eller platta skyddad från nederbörd.

För att säkerställa att spridning i skogen sker på ett miljömässigt säkert sätt ska askan lämnas till anläggning med tillstånd att ta emot askan.

Buller

15. Kraven är i enlighet med Bolagets yrkande som följer Naturvårdsverkets rapport 6538 Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller (2015).

Kemikalier och farligt avfall

16-17. Kraven ställs för att förhindra att kemikalier och farligt avfall inte ska kunna förorena mark och vatten, vilket skulle kunna få stora konsekvenser för bland annat grundvattnet.

Kontroll

18. Bestämmelsen i 22 kap. 25 § miljöbalken förutsätter att kontrollen kan genomföras med en kombination av metoder såsom mätningar, besiktningar, indirekta mätningar och driftkontroll. Av kontrollprogrammet ska bl.a. mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod framgå. Vidare bör det av kontrollprogrammet framgå om periodiska undersökningar ska genomföras och i så fall med vilken frekvens de ska genomföras och vad de ska omfatta. Kontrollprogrammet bör upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten

BESLUT
Datum
2018-05-30

27 (28)
Diarienummer
551-4846-17

och ska fortlöpande revideras vid behov. För de kontrollfrågor som inte regleras i kontrollprogrammet gäller egenkontrollförordningen (1998:901).

19. Eftersom verksamheten inte planeras vara i full drift förrän år 2022 anser Miljöprövningsdelegationen att en förstagångsbesiktning ska ske redan sex månader efter att det första stallet har satts igång. Därefter bör besiktning ske när verksamheten är i full drift.

Uppskjutna frågor

U 1 Miljöprövningsdelegationen bedömer att föreslagen reningsteknik för behandling av spol- och tvättvatten är mycket osäker och det krävs ytterligare utredning i frågan, se motivering under rubriken Rening av spol- och tvättvatten.

Den befintliga infiltrationsanläggningen kommer att användas under prövotiden och har redan använts under ett antal år. Infiltrationsanläggningar kan fastlägga fosfor men blir så småningom mättade varefter effekten avtar. Eftersom det är relativt stora mängder fosfor som avleds till infiltrationen är utredningskravet befogat.

Igångsättning och Verkställighet

Då Miljöprövningsdelegationen meddelar slutligt beslut saknas skäl att särskilt ta ställning till frågan om igångsättningsmedgivande.

Miljöbalkens möjlighet att meddela verkställighetsförordnande (22 kap. 26 § MB), dvs. att tillståndsbeslutet ska gälla utan hinder av att det inte har vunnit laga kraft, ska tillämpas restriktivt och endast om motstående intressen är små eller saknas. Ett verkställighetsförordnande är ett undantag från huvudregeln om att ett beslut ska vinna laga kraft för att få tas i anspråk. Det ankommer därför på Sökanden att visa på konkreta skäl för ett verkställighetsförordnande och ange vilka nackdelar som är förknippade med att tillståndet inte får tas i anspråk omedelbart (se NJA 2012 s. 623). I detta fall har det inte framkommit några skäl som motiverar ett avsteg från huvudregeln.

Miljöprövningsdelegationen bedömer mot bakgrund av detta att yrkandet om verkställighetsförordnande ska avslås.

Sammanfattande bedömning

Miljöprövningsdelegationen har prövat verksamheten utifrån MB:s mål och allmänna hänsynsregler samt med hänsyn till rådande miljökvalitetsnormer, de miljökvalitetsmål riksdagen fastställt, riksintressen, Natura 2000-bestämmelserna och Industriutsläppsförordningen. Mot bakgrund av de åtaganden Sökanden gjort och de

BESLUT
Datum
2018-05-30

28 (28)
Diarienummer
551-4846-17

villkor som föreskrivs för verksamheten bedömer Miljöprövningsdelegationen att tillstånd kan lämnas för verksamheten.

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Kalmar län. I beslutet deltog ordförande Johan Bergelin och miljöskakkunnig Lars Engström. Föredragande har varit miljöskyddshandläggare Ann-Charlotte Olsson.

Detta beslut har undertecknats digitalt. Handlingen är fastställd i Länsstyrelsens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

Johan Bergelin

Lars Engström

Bilagor

1. Karta över tillståndsgiven lokalisering
2. Kungörelsedelgivning och hur man överklagar
3. Kungörelse

Kopia

Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se

Havs- och Vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se

Jordbruksverket, jordbruksverket@jordbruksverket.se

Aktförvararen, Miljökontoret, Mönsterås kommun, kommun@monsteras.se

Tillsynsmyndigheten, Miljökontoret, Mönsterås kommun, miljo@monsteras.se

Emma Aminder, Miljökontoret, Mönsterås kommun, emma.aminder@monsteras.se

Beate Leggedör, Agri-kultur i Småland AB, beate@agri-kultur.se

Miljöenheten

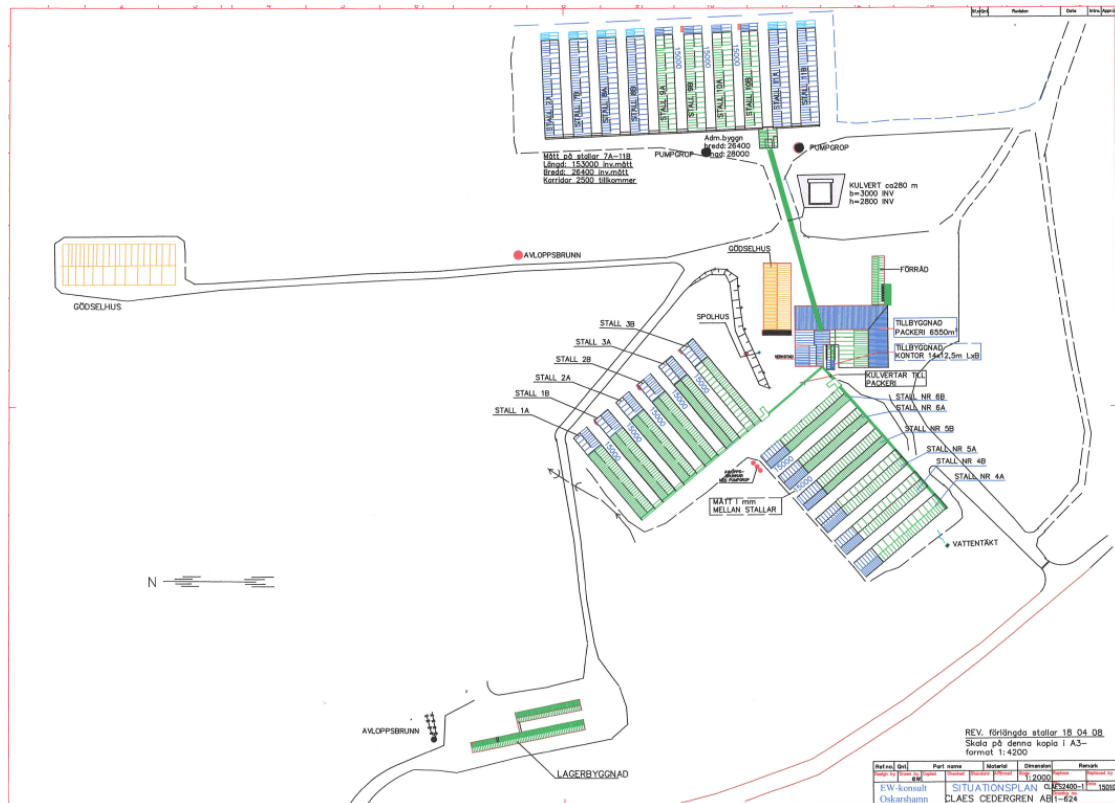
Ordf. i Miljöprövningsdelegationen, Johan Bergelin, johan.bergelin@lansstyrelsen.se

Ordf. i Miljöprövningsdelegationen, Lina Bladfors, lina.bladfors@lansstyrelsen.se

BILAGA 1

Diarienummer
551-4846-17

Karta över tillståndsgiven lokalisering av värphönsstallar

Diarienummer
551-4846-17

UPPLYSNING OM KUNGÖRELSEDELGIVNING

Länsstyrelsen förordnar, med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932) att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelse dvs. annonsering ska inom tio dagar från beslutsdatum införas i Barometern, Östra Småland och Post & Inrikes Tidningar.

Beslutet hålls tillgängligt hos Miljöprövningsdelegationen, Länsstyrelsen, Regeringsgatan 1 i Kalmar, samt hos aktförvararen, Miljökontoret, Kvarngatan 2 i Mönsterås. Delgivning ska anses ha skett när två veckor har förflutit från datum för detta beslut, under förutsättning att kungörelsen inom tio dagar införts i ovannämnda tidningar.

HUR MAN ÖVERKLAGAR TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN I VÄXJÖ

Om Ni är missnöjd med Miljöprövningsdelegationens beslut kan Ni överklaga detta hos Mark- och miljödomstolen i Växjö. Det gör Ni genom en skrivelse till Mark- och miljödomstolen men Ni skickar skrivelsen till Miljöprövningsdelegationen, Länsstyrelsen i Kalmar län. Tala om vilket beslut Ni överklagar och ange ärendets diarienummer. Redogör för dels varför Ni menar att Miljöprövningsdelegationens beslut är felaktigt, och dels för vilken ändring i beslutet Ni vill ha. Miljöprövningsdelegationen måste ha fått Er skrivelse senast den **3 juli 2018**, annars kan Ert överklagande inte prövas. Ni undertecknar skrivelsen och uppger namn, postadress och telefonnummer.

Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Ert överklagande, så bör Ni skicka med detta.

Ni kan anlita ombud att sköta överklagandet åt Er.

Observera att Er skrivelse skall lämnas/skickas till Miljöprövningsdelegationen, Länsstyrelsen Kalmar län, Regeringsgatan 1, 391 86 Kalmar. För ytterligare upplysningar kan Ni vända Er till Miljöprövningsdelegationen.

Diarienummer
551-4846-17

Miljöfarlig verksamhet, beslut

AB CA Cedergren har fått tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till befintlig och utökad ägg- och unghönsproduktion på fastigheterna Åby 12:3, 12:1 och 5:24 i Mönsterås kommun.

Tillståndet medger en maximal djurhållning på 1 953 400 platser för värphöns och 968 000 platser för unghöns, motsvarande 24 374 djurenheter.

Beslutet hålls tillgängligt hos Miljöprövningsdelegationen, Länsstyrelsens miljöenhet, Regeringsgatan 1 i Kalmar och hos Miljökontoret, Kvarngatan 2 i Mönsterås.

Beslutet kan överklagas hos Mark- och Miljödomstolen i Växjö genom skrivelse som lämnas eller skickas till Miljöprövningsdelegationen, Länsstyrelsen, Regeringsgatan 1, 391 86 KALMAR eller skickas till kalmar@lansstyrelsen.se. Delegationen måste ha fått skrivelsen senast den **3 juli 2018**. Var god ange ärendets diarienummer 551-4846-17.